

Csendőr alakulatok a budapesti harcokban

A galántai csendőrzászlóalj (pk. Szili István cső. őrgy., létszám 520 fő) 1944. október végén jött fel Budapestre a kisköszegi hídfőből. Harckocsi századában 10 Toldi és 10 Ansaldo hk., valamint 10 Csaba páncélgépkocsi volt. A zászlóalj november 20. és december 5. között a Csepel-szigeten harcolt a huszárhadosztály alárendelt-ségében. December 24-én a Bolyai Akadémia, Sashegy és Sasad térségében őrzáratozott, illetve a Vérmező és a Várlejtő biztosítására rendelték. December 27-én kettő harckocsit a Pasaréti úton elvesztettek. Ezt követően az 1.szd. a János-kórház - Város-major - Déli pálya-udvar - Kékgolyó utca - Attila utca térségében harcolt az ostrom végéig. A 2. szd. a Kelenföldi pályaudvar környékét biztosította, majd visszavonták a Sashegyre. Egy harccsoporttal a Körmöczi lépcső-nél a Vérmező, egy másikkal a Duna hidak biztosításában vett részt, majd február 3-tól a Déli pályaudvar rakodó részénél első vonalat alakított ki, illetve a Dobozgyár környékén harcolt. A 3. szd. Óbuda biztosításában vett részt, majd január 30-n a Török utcában gyülekezett. A székelyudvarhelyi cső. zlj. (pk. v. Kiss László cső. alez.) 1944. december 1-re a Bolyai Akadémiára vonult. Mivel ugyanide tele-pült a besztercei cső. zlj. is, (pk. Pásztói Ernő alez.) december 4-én áthelyezték a Budaörsi úton lévő Károly kir. laktanyába. December 24-én este bevetésre került a Hűvösvölgyben és a Zugligetben. Az 1. szd. a János-kórház feletti részen, a 3.szd. a Svábhegyen, főleg a Normafa környékén, a 2.szd. a Gyöngyvirág út környékén biztosított, amelynek Istenhegyi úti részénél települt a zlj. parancsnoksága. December 25-én hajnalban a 8/18. SS lovasezred parancsnoka utasította a zlj. parancsnokát, hogy a még aznap induló hűvösvölgyi és zugligeti ellentámadáshoz csatlakozva a Széchenyi-hegyen át tisztítsa meg a Svábhegyet és a Jánoshegyet. Közben az 1. és 2. szd-ot súlyos veszteségekkel a Böszörményi úti csendőrlaktanyába irányították, emiatt csak december 26-án tudták a Fogaskerekű felső végállomását elérni, ahonnan egy szovjet támadás visszanyomta őket. A Lóránt út vonalára koncentrálna december 27-28-án a Diana úton előretörő szovjet harckocsikat megállították (zlj. parancsnokság a Diana úti vízműben). Ezt követően a Fodor út vonalára vonultak vissza (parancsnokság a Fodor út elején január 25-ig). SS golyószórósokkal megerősítve február 3-ig a Nárcisz út vonalát védték. Február 4-én az egész zlj-at pihentetőre a Böszörményi úti csendőrlaktanyába vonták vissza, ekkor harcosállománya 50 fő volt. Itt adták meg magukat február 5-én. A velük szemben lévő házban esett fogságba a Zalasdy csendőralezredes által vezetett budapesti rendészeti csoport is.

A zilahi, a besztercei és a pécsi csendőrzászlóaljok december 15-től főleg rendészeti feladatokat láttak el Pesten. Ők adták a front mögötti záróvonalat, amely esetenként csak 1 km-re esett a harcok színhelyétől. A szovjet tüzéségi és aknavető tűz miatt szenvedtek veszteségeket. Február 11-én este 11 órakor a Várban a galántai csendőr zászlóalj besorolt a kitörési kísérlet 2. hullámába. A Retek és Fillér utcai villák kertjein keresztül, kikerülve a szovjet tüzéségi tüzet és az utcai harcokat, szinte érintetlenül jutott ki a Nagybányai útra. A Hársakalja erdőrésznél keresztezte a Hidegkúti utat, itt egy kisebb része február 12-én fogságba esett, más része német csoportokhoz csatlakozva a Nagyrét és Julianna-major mellett a Budajenő feletti erdőrészbe jutott, majd Telki és Budajenő térségében felmorzsolódott. A Budáról még kitört zilahi, pécsi és besztercei csendőrzászlóaljok maradéka a Mária tér, Széna tér, Városmajor, Fogaskerekű vasút nyomvonalán a Jánoshegy felé kitérve a Budakeszi út előtt szovjet tüzéségi tüzet és harckocsitámadást kapott. Kis csoportokban érte el a Budajenő feletti erdőszegélyt, majd Zsámbék és Tök szőlőparcelláiban morzsolódott fel a külső szovjet vonalak áttörésekor. A kitörésben 123 csendőr vett részt. Összesen 11 magyar egyenruhás személy érte el a külső német vonalat a szomori Szamárhegynél. Közöttük egy csendőr volt: Komár Andor csendőrhadnagy. A Budapesten bekerített csendőralakulatok Szilády Gyula cső. ezds. parancsnoksága alatt álltak, 3000 csendőrrel és 160 csendőrtiszttel. Rádiójuk február 12-én hajnalban adta utolsó adását: „Csendőr bajtársak! A királyi vár romjai között teljesen körül vagyunk zárva. Kenyerünk, vizünk már napok óta nincs. Életünkkel leszámoltunk, sorsunkat a jó Istenre bíztuk. Ha nem éljük túl ezt a poklot, családunkról gondoskodjatok. Isten áldd meg a magyart! Éljen Magyarország! Éljen a Magyar Királyi Csendőrség!”

*Ravasz István alezredes írása alapján
„Magyar Csendőr“, 1. évfolyam, 1. szám, 2005*